

U S T A W A

z dnia

o przywróceniu prawa do sądu oraz rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki ¹⁾

W poczuciu odpowiedzialności za wymiar sprawiedliwości w Rzeczypospolitej Polskiej, podkreślając znaczenie, iż Rzeczpospolita Polska jest dobrem wspólnym wszystkich obywateli i to do Narodu, należy władza zwierzchnia;

W poszanowaniu wartości demokratycznego państwa prawnego oraz niezależności i apolityczności sędziów. Realizując prawo obywateli do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd oraz dążąc do zapewnienia obywatelom poczucia bezpieczeństwa i stabilności w zakresie wydawanych przez sąd orzeczeń;

Szanując konieczność zagwarantowania przez Rzeczpospolitą Polską wolności i praw człowieka i obywatela gwarantowanych w Konstytucji i innych aktach normatywnych oraz znaczenie wynikającego wprost z Konstytucji zakazu prowadzenia przez sędziów działalności publicznej nie dającej się pogodzić z zasadami niezależności sądów i niezawisłości sędziów;

Uchwala się niniejszą ustawę.

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa reguluje:

- 1) prawo do sądu we wszystkich rozpoznawanych sprawach przez sądy i Trybunały, które wydają wyroki w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oraz zgodne z konstytucyjnym porządkiem sprawowanie wymiaru sprawiedliwości;
- 2) obowiązki stanowiące gwarancje realizacji prawa do bezstronnego i niezależnego sądu

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawę z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych, ustawę z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawę z dnia 25 lipca 2002 r. – Prawo o ustroju sądów administracyjnych, ustawę z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki oraz ustawę z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym.

oraz właściwą realizację prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przed sąd, którego skład tworzą niezawisli sędziowie oraz skutki rozstrzygnięć wydanych bez podstawy prawnej albo z naruszeniem Konstytucji lub ustaw;

- 3) szczególne zasady odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów i asesorów sądowych oraz odpowiedzialności karnej funkcjonariuszy publicznych.

Art. 2. Ustawa ma na celu zapewnienie realizacji prawa do bezstronnego i niezależnego sądu oraz zapewnienie rozpoznania bez nieuzasadnionej zwłoki sprawy przez sąd, którego skład tworzą niezawisli sędziowie.

Art. 3. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) asesorze sądowym - rozumie się przez to asesora sądowego w sądzie powszechnych i w sądzie administracyjnym;
- 2) sądach - rozumie się przez to sądy powszechne, sądy administracyjne, sądy wojskowe i Sąd Najwyższy;
- 3) sędzim - rozumie się przez to sędziego sądu powszechnego, sędziego sądu administracyjnego, sędziego sądu wojskowego, sędziego Sądu Najwyższego oraz sędziego Trybunału Konstytucyjnego.

Rozdział 2

Realizacja prawa obywatela do sądu i wykonywania przez sędziego wymiaru sprawiedliwości

Art. 4. § 1. Sędziowie w sprawowaniu swojego urzędu są niezawisli i podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom.

§ 2. Sędzia jest obowiązany wykonywać wymiar sprawiedliwości oraz postępować zgodnie ze ślubowaniem sędziowskim.

§ 3. Sędzia powinien w służbie i poza służbą strzec powagi stanowiska sędziego i unikać wszystkiego, co mogłoby przynieść ujmę godności sędziego lub osłabiać zaufanie do jego bezstronności.

§ 4. Sędzia w stanie spoczynku jest obowiązany dochować godności sędziego. Za uchybienie godności sędziego po przejściu w stan spoczynku oraz uchybienie godności urzędu sędziego w okresie pełnienia służby sędzia w stanie spoczynku odpowiada dyscyplinarnie.

§ 5. Asesor sądowy w sprawowaniu swojego urzędu jest niezawisły i podlega tylko Konstytucji oraz ustawom.

Art. 5. § 1. Sędzia i asesor sądowy nie może kwestionować obowiązywania, pomijać lub odmawiać stosowania Konstytucji i ustaw w zakresie regulującym ustrój sądów i Trybunałów oraz procedurę powołania sędziego lub mianowania asesora sądowego.

§ 2. Sędzia i asesor sądowy nie może kwestionować istnienia konstytucyjnych organów państwa, podważać ich kompetencji i umocowania.

§ 3. Sędzia i asesor sądowy nie może kwestionować orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego ani podważać ich istnienia lub skuteczności.

§ 4. Sędzia i asesor sądowy nie może dokonywać oceny skuteczności uchwał podejmowanych w sprawach indywidualnych przez Krajową Radę Sądownictwa w okresie od dnia 5 marca 2018 r. do dnia 13 maja 2026 r. pomijać ich, uznawać za nieważne albo nieistniejące.

§ 5. Przepisu § 4 nie stosuje się do rozpoznawania odwołań od uchwał Krajowej Rady Sądownictwa, o których mowa w art. 44 ust. 1 ustawy z 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. z 2024 r. poz. 1186).

Art. 6. § 1. W ramach działalności sądów lub organów sądów niedopuszczalne jest kwestionowanie umocowania sądów, Trybunału Konstytucyjnego, Trybunału Stanu i innych konstytucyjnych organów publicznych, w tym organów kontroli i ochrony prawa.

§ 2. Niedopuszczalne jest ustalanie lub ocena przez sąd lub inny organ władzy publicznej zgodności z prawem powołania sędziego lub mianowania asesora sądowego lub wynikającego z tego powołania uprawnienia do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości.

§ 3. Niedopuszczalne jest uchylenie, uznanie za nieistniejące, pominięcie przez sąd lub inny organ władzy publicznej orzeczenia wydanego z udziałem sędziego lub asesora sądowego ze względu na ustalenie okoliczności lub ocenę dotyczącą powołania sędziego lub mianowania asesora sądowego.

Art. 7. § 1. Nieważne z mocy prawa i pozbawione skutków prawnych są orzeczenia, akty i czynności sędziego lub sądu, w tym o wyłączeniu sędziego albo asesora sądowego, których podstawę stanowi kwestionowanie lub ocena statusu osoby powołanej na urząd sędziego albo mianowanej na stanowisko asesora sądowego.

§ 2. Nieważne z mocy prawa i pozbawione skutków prawnych są orzeczenia, akty,

rozstrzygnięcia sądu i czynności sędziego lub sądu, wydane z naruszeniem ustaw regulujących właściwość izb Sądu Najwyższego lub Naczelnego Sądu Administracyjnego.

Art. 8. Sędzia i asesor sądowy nie może, powołując się na zasadę niezawisłości, uchylić się od wykonania poleceń w zakresie czynności administracyjnych, jeżeli z mocy przepisów ustawy należą do obowiązków sędziowskich, a także poleceń dotyczących sprawności postępowania. Sędzia i asesor sądowy może jednak domagać się wydania polecenia na piśmie.

Art. 9. § 1. Na wniosek uprawnionego zgłoszony w toku postępowania przed sądem, sędzia jest obowiązany do złożenia pisemnego oświadczenia o:

- 1) członkostwie w zrzeszeniu, w tym w stowarzyszeniu o charakterze zawodowym i politycznym – ze wskazaniem nazwy i siedziby zrzeszenia, pełnionych funkcji oraz okresu członkostwa;
- 2) funkcji pełnionej w organie fundacji nieprowadzącej działalności gospodarczej – ze wskazaniem nazwy i siedziby fundacji oraz okresu pełnienia funkcji;
- 3) członkostwie w partii politycznej przed powołaniem na stanowisko sędziego, a także w okresie sprawowania urzędu przed dniem 29 grudnia 1989 r. – ze wskazaniem nazwy partii, pełnionych funkcji oraz okresu członkostwa.

§ 2. Uprawnionym do złożenia wniosku, o którym mowa w § 1, jest w postępowaniu:

- 1) w sprawach o przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe – strona;
- 2) w sprawach o wykroczenia – strona;
- 3) w przedmiocie odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary – strona i wnioskodawca;
- 4) karnym – strona;
- 5) w sprawach nieletnich – strona;
- 6) cywilnym – strona i uczestnik postępowania;
- 7) dyscyplinarnym – strona;
- 8) w sprawach rozpoznawanych przed sądami administracyjnymi – strona oraz uczestnik postępowania na prawach strony;
- 9) przed Sądem Najwyższym – strona lub uczestnik postępowania.

§ 3. Wniosek, o którym mowa w § 1, uprawniony może złożyć za pośrednictwem właściwego prezesa sądu najpóźniej w terminie 14 dni od dnia doręczenia zawiadomienia o składzie sądu. Po upływie terminu, o którym mowa w zdaniu pierwszym, prawo do złożenia wniosku wygasa. O prawie do złożenia wniosku należy uprawnionego pouczyć w zawiadomieniu o składzie.

§ 4. Wniosek, o którym mowa § 1, powinien odpowiadać warunkom pisma procesowego właściwym dla danego postępowania, w którym jest składany, a ponadto zawierać żądanie do złożenia oświadczenia przez sędziego co do okoliczności, o których mowa w § 1 pkt 1-3.

§ 5. Wniosek, o którym mowa w § 1, złożony po upływie terminu podlega odrzuceniu.

§ 6. Oświadczenie, o którym mowa w § 1, sędzia składa do akt sprawy w terminie 14 dni od dnia doręczenia mu wniosku oraz przesyła jego kopię do wiadomości właściwego prezesa sądu.

§ 7. W przypadku niezłożenia przez sędziego oświadczenia w terminie, o którym mowa w § 6 albo odmowy złożenia oświadczenia, prezes właściwego sądu publikuje w terminie 3 dni informację o tym fakcie w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej właściwego sądu lub zawiadamia o tym fakcie Krajową Radę Sądownictwa oraz właściwego Rzecznika dyscyplinarnego sędziów sądów powszechnych, Rzecznika Dyscyplinarnego Naczelnego Sądu Administracyjnego lub Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Najwyższego.

§ 8. Właściwy Rzecznik dyscyplinarny podejmuje czynności wyjaśniające w terminie 14 dni od dnia jego zawiadomienia o niezłożeniu przez sędziego oświadczenia w terminie lub odmowy złożenia oświadczenia.

§ 9. Przepisy § 1-8 stosuje się odpowiednio do asesora sądowego.

Art. 10. § 1. Umyślna odmowa wykonywania wymiaru sprawiedliwości jest równoznaczna ze zrzeczeniem się stanowiska sędziowskiego.

§ 2. Przez umyślną odmowę wykonywania wymiaru sprawiedliwości rozumie się:

- 1) odmowę udziału sędziego w składzie sądu z sędziami albo asesorami sądowymi ze względu na ustalenie nieistnienia albo ocenę ich statusu;
- 2) uchylenie, uznanie za nieistniejące, pominięcie orzeczenia lub zarządzenia wydanego z udziałem sędziego albo asesora sądowego ze względu na ustalenie okoliczności lub ocenę dotyczącą ich powołania albo mianowania;
- 3) wyłączenie innego sędziego lub asesora sądowego ze względu na ustalenie okoliczności lub ocenę dotyczącą ich powołania albo mianowania lub na ocenę ich niezawisłości czy bezstronności wynikającą z faktu ich powołania albo mianowania przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, przedstawiony w okresie od dnia 5 marca 2018 r. do dnia 13 maja 2026 r.

§ 3. W przypadku, o którym mowa w § 2 pkt 1, prezes właściwego sądu wzywa w terminie

7 dni na piśmie sędziego do podjęcia wykonywania wymiaru sprawiedliwości w terminie 14 dni od dnia doręczenia wezwania oraz przesyła kopię wezwania Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej i Krajowej Radzie Sądownictwa.

§ 4. Informację o wezwaniu sędziego do podjęcia wykonywania wymiaru sprawiedliwości, o którym mowa w § 3, prezes właściwego sądu publikuje w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej właściwego sądu niezwłocznie, ale nie później niż w terminie 7 dni od dnia skierowania wezwania.

§ 5. Stosunek służbowy sędziego wygasa z mocy prawa:

- 1) następnego dnia po bezskutecznym upływie terminu określonego w wezwaniu, o którym mowa w § 3;
- 2) następnego dnia po dniu odmowy wykonywania wymiaru sprawiedliwości w przypadkach, o których mowa w § 2 pkt 2 i 3.

§ 6. O zrzeczeniu się urzędu przez sędziego prezes właściwego sądu niezwłocznie zawiadamia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Krajową Radę Sądownictwa i Ministra Sprawiedliwości, określając w zawiadomieniu datę zrzeczenia się urzędu.

§ 7. W przypadku sędziego delegowanego przez właściwy organ, czynności o których mowa w § 3, 4 i 6, podejmuje prezes sądu, w którym odmówiono sprawowania wymiaru sprawiedliwości.

§ 8. Przepisy § 1-7 stosuje się odpowiednio do asesora sądowego.

Art. 11. § 1. Sędzia i asesor sądowy nie może należeć do partii politycznej lub związku zawodowego.

§ 2. Sędzia i asesor sądowy nie może należeć do zrzeszenia, w tym do stowarzyszenia o charakterze zawodowym i politycznym, w którego statucie znajduje się obowiązek podporządkowania się jego członków uchwałom organów lub władz tego zrzeszenia, ani prowadzić działalności publicznej nie dającej się pogodzić z zasadami niezależności sądów i niezawisłości sędziów oraz niezawisłości asesorów sądowych.

Art. 12. Za szkodę wyrządzoną przez wydanie orzeczenia, o którym mowa art. 7 § 1 i § 2, rozstrzygającego sprawę co do istoty lub kończącego postępowanie w inny sposób solidarną odpowiedzialność ponosi sędzia lub asesor sądowy, który brał udział w wydaniu orzeczenia, oraz Skarb Państwa.

Rozdział 3

Szczególne zasady odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów i asesorów sądowych

Art. 13. Sędzia i asesor sądowy odpowiada dyscyplinarnie także za działania lub zaniechania związane z wykonywaniem wymiaru sprawiedliwości i za działania lub zaniechania niezwiązane z wykonywaniem wymiaru sprawiedliwości, polegające na:

- 1) kwestionowaniu obowiązywania, pomijaniu lub odmawianiu stosowania Konstytucji i ustaw w zakresie regulującym ustrój sądów i Trybunałów oraz procedurę powołania sędziego lub mianowania asesora sądowego;
- 2) świadome stosowanie aktu prawnego lub przepisu aktu prawnego, który utracił moc na skutek orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego;
- 3) kwestionowaniu istnienia konstytucyjnych organów państwa, podważaniu ich kompetencji lub umocowania oraz kwestionowaniu ich konstytucyjnych lub ustawowych uprawnień;
- 4) podważaniu istnienia lub skuteczności orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego lub pomijaniu ich w stosowaniu;
- 5) dokonywaniu oceny skuteczności uchwał podejmowanych w sprawach indywidualnych przez Krajową Radę Sądownictwa, w okresie od dnia 5 marca 2018 r. do dnia 13 maja 2026 r., pomijaniu ich stosowania, uznawaniu za nieważne lub nieistniejące;
- 6) działaniu lub zaniechaniu z uwagi na ustalenie nieistnienia albo ocenę statusu sędziego lub asesora sądowego;
- 7) działaniu lub zaniechaniu z uwagi na ocenę niezawisłości czy bezstronności sędziego lub asesora sądowego wynikającą z faktu jego powołania albo mianowania przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa przedstawiony w okresie od dnia 5 marca 2018 r. do dnia 13 maja 2026 r.;
- 8) przynależności do partii politycznej, związku zawodowego i zrzeszenia, w tym do stowarzyszenia o charakterze zawodowym i politycznym, w którego statucie znajduje się obowiązek podporządkowania się członków uchwałom organów lub władz tego zrzeszenia;
- 9) prowadzeniu działalności publicznej nie dającej się pogodzić z zasadami niezależności sędziów oraz niezawisłości asesorów sądowych.

Art. 14. § 1. Po upływie ośmiu lat od chwili popełnienia czynu, o którym mowa w art. 13 nie można wszcząć postępowania dyscyplinarnego.

§ 2. W razie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego przed upływem terminu, o którym mowa w § 1, przedawnienie dyscyplinarne następuje z upływem dziesięciu lat od chwili popełnienia czynu.

§ 3. W zakresie nieuregulowanym w art. 13 i art 14 do odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziego i asesora sądowego stosuje się przepisy ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. - Prawo o ustroju sądów wojskowych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1614), ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 334 i 1907, z 2025 r. poz. 526, 820, 1172, 1178 i 1609 oraz z 2026 r. poz. 26), ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2024 r. poz. 622 oraz z 2026 r. poz. 26) i ustawy z dnia 25 lipca 2002 r. – Prawo o ustroju sądów administracyjnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1267).

Rozdział 4

Odpowiedzialność karna

Art. 15. § 1. Funkcjonariusz publiczny, który w zakresie swoich obowiązków albo uprawnień zawodowych lub służbowych, uporczywie kwestionuje konstytucyjne lub ustawowe uprawnienia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Trybunału Konstytucyjnego, Krajowej Rady Sądownictwa oraz Trybunału Stanu lub wydawane przez te organy akty lub orzeczenia lub dokonywane przez te organy inne konstytucyjne lub ustawowe czynności, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 5.

§ 2. Jeżeli sprawca dopuszcza się czynu określonego w § 1, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 3. Nie popełnia przestępstwa określonego w § 1 i 2 funkcjonariusz publiczny, który działa w ramach swoich kompetencji konstytucyjnych lub ustawowych.

Art. 16. § 1. Funkcjonariusz publiczny, który w zakresie swoich obowiązków albo uprawnień zawodowych lub służbowych, uporczywie kwestionuje obowiązywanie Konstytucji lub ustaw w zakresie regulującym ustrój sądów i Trybunałów oraz procedurę powołania sędziego lub mianowania asesora sądowego lub pomija albo odmawia ich stosowania, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 5.

§ 2. Funkcjonariusz publiczny, który w zakresie swoich obowiązków albo uprawnień zawodowych lub służbowych, dokonuje ustalania lub oceny zgodności z prawem powołania sędziego lub mianowania asesora sądowego lub wynikającego z tego powołania uprawnienia do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 5.

§ 3. Nie popełnia przestępstwa określonego w § 1 i 2 funkcjonariusz publiczny, który działa w ramach swoich kompetencji konstytucyjnych lub ustawowych.

Rozdział 5

Zmiany w przepisach obowiązujących

Art. 17. W ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. - Prawo o ustroju sądów wojskowych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1614) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) uchyla się art. 23a;
- 2) w art. 37 § 4 uchyla się pkt 3.

Art. 18. W ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 334 i 1907, z 2025 r. poz. 526, 820, 1172 1178 i 1609 oraz z 2026 r. poz.26):

- 1) uchyla się art. 20a;
- 2) dodaje się art. 20b w brzmieniu:

„Art. 20b § 1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, mając na względzie racjonalne wykorzystanie kadr sądownictwa powszechnego, potrzeby wynikające z obciążenia zadaniami poszczególnych sądów, obwieszcza w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej liczbę wolnych stanowisk sędziowskich i asesorskich przewidzianych do objęcia w poszczególnych sądach.

§ 2. W razie zwolnienia stanowiska sędziowskiego w sądzie działającym na obszarze danej apelacji prezes właściwego sądu, w terminie czternastu dni od dnia zwolnienia stanowiska, zawiadamia o tym Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, na podstawie kryteriów, o których mowa w § 1, obwieszcza w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o wolnym stanowisku sędziowskim lub stanowisko znosi.

§ 3. W razie planowanego zwolnienia stanowiska sędziowskiego w sądzie działającym na obszarze danej apelacji przez sędziego, który przechodzi w stan spoczynku po osiągnięciu wymaganego wieku, prezes sądu apelacyjnego, nie później niż na pięć miesięcy przed zwolnieniem stanowiska, zawiadamia o tym Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Przepis § 2 zdanie drugie stosuje się odpowiednio.

§ 4. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej może, przed obwieszczeniem, o którym mowa w § 2 i 3, zasięgnąć opinii prezesa właściwego sądu, Krajowej Rady

Sądownictwa lub Ministra Sprawiedliwości.

§ 5. Obwieszczenie, o którym mowa w § 1-3, jest czynnością urzędową Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej polegającą na podaniu do publicznej wiadomości w sposób autorytarny informacji o wolnych stanowiskach sędziowskich i asesorskich przewidzianych do objęcia w poszczególnych sądach.”,

§ 6. Stanowisko asesorskie przekształca się z mocy prawa w stanowisko sędziowskie z chwilą powołania zajmującego je asesora sądowego do pełnienia urzędu na stanowisku sędziowskim.

§ 7. O wolnym stanowisku sędziowskim nie obwieszcza się, jeżeli jego obsadzenie następuje w drodze przeniesienia służbowego sędziego równorzędnego sądu lub w trybie określonym w art. 74 albo przeniesienia służbowego asesora sądowego.”;

3) w art. 41:

a) w § 1 oraz w § 1a wyrazy „Minister Sprawiedliwości” zastępuje się wyrazami „Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej”,

b) po § 3 dodaje się § 4 w brzmieniu:

„§ 4. Jeżeli Krajowa Rada Sądownictwa nie wyrazi opinii, o której mowa w § 1 oraz w § 1a, w terminie 30 dni od dnia przedstawienia jej projektu rozporządzenia do zaopiniowania, uznaje się, że opinia jest pozytywna.”;

4) uchyla się art. 42a;

5) w art. 107 w § 3 uchyla się pkt 3.

Art. 19. W ustawie z dnia 25 lipca 2002 r. - Prawo o ustroju sądów administracyjnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1267) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 5 uchyla się § 1 a - 1§ c;

2) uchyla się art. 5a;

3) w art. 29 § 1:

a) uchyla się pkt 4;

b) pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) do zgłaszania kandydatur na wolne stanowisko sędziego i asesora sądowego przewidziane do objęcia w wojewódzkim sądzie administracyjnym oraz do procedury konkursowej, stosuje się odpowiednio art. 31 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2024 r. poz. 622 oraz z 2026 r. poz. 26), z tym że o wolnych stanowiskach

sędziowskich i asesorskich obwieszcza Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.”;

c) dodaje się pkt 6 i pkt 7 w brzmieniu:

„6. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, po zasięgnięciu opinii Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego, obwieszcza w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej liczbę wolnych stanowisk sędziowskich i asesorskich przewidzianych do objęcia w poszczególnych wojewódzkich sądach administracyjnych.

7. W razie zwolnienia stanowiska sędziowskiego lub asesorskiego w wojewódzkim sądzie administracyjnym Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego, w terminie 14 dni od dnia zwolnienia stanowiska, zawiadamia o tym Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, obwieszcza w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o wolnym stanowisku sędziowskim lub stanowisko znosi.”;

4) w art. 48 § 6 uchyla się pkt 3.

Art. 20. W ustawie z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U z 2023 r. poz. 1725) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 1 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Przepisy ustawy stosuje się odpowiednio, gdy na skutek działania lub bezczynności sądu albo komornika sądowego doszło do naruszenia prawa strony do przeprowadzenia i zakończenia bez nieuzasadnionej zwłoki sprawy egzekucyjnej lub innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego, a także sprawy postępowania o nadanie tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności.”;

2) w art. 2 po ust. 2 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. W przypadku gdy w postępowaniu doszło do uchylenia orzeczenia z uwagi na ustalenie czy ocenę przez sąd okoliczności dotyczącej powołania sędziego albo mianowania asesora sądowego lub wynikającego z tego powołania czy mianowania uprawnienia do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości, oddalenie skargi może

nastąpić wyłącznie wtedy, gdy strona składająca skargę, o której mowa w art. 2 ust. 1, swoim zachowaniem przyczyniła się do przedłużenia postępowania, w szczególności domagała się ustaleń czy oceny przez sąd powołania sędziego albo mianowania asesora sądowego lub wynikającego z tego powołania czy mianowania uprawnienia do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości.”;

3) w art. 3 pkt 7 otrzymuje brzmienie:

„7) w postępowaniu egzekucyjnym oraz w innym postępowaniu dotyczącym wykonania orzeczenia sądowego, a także w postępowaniu o nadanie tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności - strona oraz inna osoba realizująca swoje uprawnienia w tym postępowaniu.”;

4) w art. 12

a) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Uwzględniając skargę, sąd na żądanie skarżącego przyznaje od Skarbu Państwa, a w przypadku skargi na przewlekłość postępowania prowadzonego przez komornika sądowego - od komornika sądowego, sumę pieniężną w wysokości od 4000 do 40 000 złotych. Wysokość sumy pieniężnej, w granicach wskazanych w zdaniu pierwszym, wynosi nie mniej niż 1000 złotych za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość postępowania. Sąd może przyznać sumę pieniężną wyższą niż 1000 złotych za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, jeżeli sprawa ma szczególne znaczenie dla skarżącego, który swoją postawą nie przyczynił się w sposób zawiniony do wydłużenia czasu trwania postępowania. Na poczet tej sumy zalicza się kwoty przyznane już skarżącemu tytułem sumy pieniężnej w tej samej sprawie. Przyznając skarżącemu sumę pieniężną, sąd wskazuje, jakiego okresu przewlekłości postępowania ona dotyczy. Sumy pieniężnej nie przyznaje się w razie uwzględnienia skargi wniesionej przez Skarb Państwa albo państwowe jednostki sektora finansów publicznych.”,

b) po ust. 4 dodaje się ust. 4a w brzmieniu:

„4a. W przypadku, o którym mowa w art. 2 ust. 3 przyznana suma pieniężna nie może być niższa niż 6000 zł”.

Art. 21. W ustawie z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2024 r. poz. 622 oraz z 2026 r. poz. 26) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 26 uchyla się § 2 i 3;
- 2) w art. 29 uchyla się § 2 - 25;
- 3) w art. 31:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej obwieszcza w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej liczbę wolnych stanowisk sędziego przewidzianych do objęcia w poszczególnych izbach Sądu Najwyższego.

b) po § 1 dodaje się §1a w brzmieniu:

„§ 1a. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego w terminie czternastu dni od dnia zwolnienia stanowiska sędziego w Sądzie Najwyższym, zawiadamia o tym Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, przedstawiając jednocześnie swoją opinię”;

4) w art. 72 § 6 uchyla się pkt 3;

5) w art. 82 uchyla się § 2.

Rozdział 6

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 22. § 1. Do spraw wszczętych i nie zakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, przedmiotem których jest wykonywanie wymiaru sprawiedliwości przez sędziów i asesorów sądowych, stosuje się przepisy niniejszej ustawy.

§ 2. Do orzeczeń, aktów i czynności sądu lub sędziego wydanych lub dokonanych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy przepisu art. 7 niniejszej ustawy nie stosuje się.

§ 3. Wniosek o złożenie przez sędziego lub asesora sądowego oświadczenia, o którym mowa w art. 9 § 1 niniejszej ustawy, jeżeli doszło do zawiadomienia o składzie sądu, może być złożony przez uprawnionego w terminie 30 dni od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy. Po upływie terminu, o którym mowa w zdaniu pierwszym, prawo do złożenia wniosku wygasa, a wniesione wnioski z naruszeniem terminu podlegają odrzuceniu.

§ 4. Do spraw wszczętych i nie zakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy dotyczących odpowiedzialności dyscyplinarnej, o której mowa w art. 13 niniejszej ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 23. Postępowania wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy na podstawie wniosku o badanie spełnienia przez sędziego wymogów

niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu, o których mowa w uchylanym:

- 1) art. 23a ustawy zmienianej w art. 17 niniejszej ustawy,
 - 2) art. 42a ustawy zmienianej w art. 18 niniejszej ustawy,
 - 3) art. 5a ustawy zmienianej w art. 19 niniejszej ustawy,
 - 4) art. 29 § 2-25 ustawy zmienianej w art. 21 niniejszej ustawy
- podlegają umorzeniu z mocy prawa w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 24. Postępowania wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy przed Sądem Najwyższym Izbą Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych na podstawie wniosków lub oświadczeń dotyczących wyłączenia sędziego albo o oznaczenie sądu, przed którym ma się toczyć postępowanie, obejmujących zarzut braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego, o których mowa w uchylanym art. 26 § 2 i 3 ustawy zmienianej w art. 21, podlegają umorzeniu z mocy prawa w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 25. Obwieszczenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o liczbie wolnych stanowisk sędziego przewidzianych do objęcia w poszczególnych izbach Sądu Najwyższego oraz obwieszczenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o wolnych stanowiskach sędziowskich administracyjnych i asesorskich wydane przed dniem wejścia niniejszej ustawy w życie, które nie zostały opublikowane do dnia wejścia niniejszej ustawy w życie w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, publikowane są w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 26. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.